

Cothrom, sleabhcann sé; fillte, iompraíonn sé meáchan

Súil thapa ar an gceacht

Tosaigh trí stiall pháipéir chothrom a choinneáil ó cheann amháin ionas go bhfeicfidh an rang í ag sleabhcadh. Ansin, triaileann na daltaí trí stiall nua iad féin (stiall chothrom, V domhain, agus fean fillte anonn is anall) agus mothaíonn siad cé acu a fhanann amach. Nuair a bheidh plé gearr ó bhéal déanta, cuardaíonn beirteanna an seomra ranga ar lorg cruthanna fillte nó cruthanna le hiomairí atá ag coinneáil ruda suas, agus tarraingíonn siad pictiúr de rud amháin a d'aimsigh siad ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe. Críochnaigh trí bhoscaí cairtchláir a bhfuil lár tonnach iontu a nascadh siar leis an tástáil láimhe: an t-ábhar tanaí céanna, cruth níos láidre.

Cuspóirí foghlama

- Taispeáin gur féidir le fillleadh stop a chur le stiall pháipéir ó bheith ag sleabhcadh
- Aimsigh cruthanna fillte agus iomaireacha sa seomra ranga atá ag coinneáil ruda suas

Sula mbuailfidh an clog – ullmhúchán

Gearr trí stiall pháipéir ar a laghad do gach páiste (thart ar 3 cm × 20–25 cm as páipéar simplí A4) chomh maith le stiall bhreise do do mhúnla féin. Bíodh sampla amháin de chairtchlár rocach réidh agat. Cuir ceithre nó cúig rud soiléir le haimsíú timpeall an tseomra roimh ré (bosca a bhfuil a imeall tonnach le feiceáil, bosca uibheacha, seastán cárta fillte, taispeántas consairtín) ionas nach mbeidh na grúpaí ag plódú timpeall ar áit amháin.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
stiallacha páipéir (thart ar 3 cm faoi 20–25 cm)	3	dalta	seomra ranga	stiallacha stróicthe go cúramach as páipéar dramhaíola nó as seanbhileoga oibre
sampla de chairtchlár rocach nó bosca beag cairtchláir	1	rang	seomra ranga	bosca uibheacha nó aon chárta pacála iomaireach
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	páipéar simplí chun taifead tapa a tharraingt

Pointe sábháilteachta

Coinnigh an cuardach taobh istigh den seomra ranga amháin. Siúl amháin, gan rith; féachaint agus lámha cúramacha amháin — gan dreapadh agus gan feistis dhaingnithe a tharraingt.

Céimeanna teagaisc

- **Ag Tosú:** Coinnigh stiall chothrom amháin amach ó do lámh ionas go bhfeicfidh an rang ar fad í ag sleabhcadh. Coinnigh beo gearr é — iontas amháin, ansin lámha suas: an bhfanfaidh sí amach nó an sleabhcfaidh sí? Glac le gach buille faoi thuairim (bog, tanaí, trom) gan iad a cheartú; múinfidh an tástáil láimhe é.
- **Mothaigh na fillteacha:** Léirigh an timthriall iomlán le stiallacha nua sula dtosaíonn na daltaí — ná bain an roc as V riamh chun fillteacha fean a dhéanamh de. Nocht triail 1, ansin 2, ansin 3, ceann ar cheann. Siúil timpeall ag fiafraí ‘Cad a mhothaíonn do lámh anois? An páipéar céanna — cad a d'athraigh?’ Má shleabhcann V fós, iarr orthu roc níos géire a bhrú isteach.
- **Roinn an méid a mhothaigh tú:** Comhrá le páirtí amháin — ná hoscail an Dialann Imscrúdaithe fós. Tabhair tús abairtí más gá, éist le codarsnacht idir cothrom agus fillte agus le focal mothúcháin, ansin déan athrá ar dhá nó trí cheann a roinneadh, ag úsáid an fhocail ‘filleadh’.
- **Aimsigh fillteacha a choinníonn:** Ardaigh an sampla rocach agus ainmnigh an focal ‘iomaire’ uair amháin, ansin cuir beirteanna nó grúpaí de thriúr chuig áiteanna tosaigh sa seomra amháin. Tabhair 3–4 nóiméad dóibh le féachaint agus 4–5 nóiméad le rud amháin a d’aimsigh siad a tharraingt ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe, ag lipéadú cá bhfuil an filleadh nó an t-iomaire agus cad atá á choinneáil aige. Fiafraigh de na héisteoirí: ‘Cá bhfuil an t-iomaire ar a gceann siúd?’
- **Cén fáth cárta tonnach?:** Coinnigh an cárta rocach in aice leis na stiallacha fillte agus tabhair nóiméad amháin de chomhrá beirte roimh an roinnt leis an rang. Spreag iad le léiriú go bhfeidhmíonn na hiomairí tonnacha cosúil le go leor fillteacha beaga, ionas gur féidir le cárta tanaí rudaí a choinneáil gan clár tiubh trom. Coinnigh é mar chomhrá amháin.

Cad ba cheart a fheiceáil

Sleabhcann beagnach gach stiall chothrom láithreach. De ghnáth fanann V domhain amach; is minic gurb é fean atá fillte go teann anonn is anall is láidre a mhothaítear. Má shleabhcann V fós, tá an roc ró-éadomhain. Is gnách go mbíonn boscaí rocacha, boscaí uibheacha, seastáin chárta nó bróisiúr fillte, agus taispeántais chonsairtín i measc na rudaí a aimsítear sa seomra ranga. Mol aon fhilleadh nó iomaire soiléir atá ag coinneáil ruda suas.

Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- **Is páipéar níos troime nó níos tiubha é an stiall fhillte — sin an fáth a gcoinníonn sí.** — Coinnigh an blúire cothrom atá fágtha in aice leis an gceann fillte agus fiafraigh: an stiall chéanna, an méid céanna páipéir? Taispeáin an roc agus déan athrá — d'athraigh an cruth, ní méid an pháipéir.
- **Tá boscaí cairtchláir láidir mar gur páipéar draíochta é cárta.** — Ardaigh an sampla rocach, lean an lár tonnach le méar, agus nasc siar leis an bhfean a d'fhill siad féin anonn is anall: oibríonn na hiomairí cosúil le go leor fillteacha beaga a righníonn ábhar tanaí.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Tairg V nó fean a bhfuil na fillteacha déanta ann cheana, ionas gur féidir le daltaí a bhfuil sé deacair dóibh fillteacha beaga cruinne a dhéanamh lena méara an greim righin a mhothú fós agus páirt a ghlacadh sa chomparáid.	• Tar éis na dtrí thriail, iarr orthu stiall a choinneáil ón gceann gearr agus ansin ón gceann fada agus a rá cé acu a mhothaigh níos láidre.	• Ar an líníocht sa dialann, brúigh orthu lipéad a chur léi ag rá cé acu is cosúla leis an rud a d'aimsigh siad: an V, an fean fillte anonn is anall, nó iomaire tonnach, agus a rá cad atá á choinneáil suas aige.

Nasc traschuraclaim

Naisc le tógáil sna hAmharcealaíona — fillteacha agus cruthanna consairtín a fhágann go seasann páipéar tanaí agus go gcoinníonn sé rudaí.